

Düşünme Stilleri

[Orijinal: Thinking Styles]

Yazar:

Robert J. Sternberg

Çevirmen:

Esin Güngör

Redaktör:

Çiğdem Aksoy

Yayın Yönetmeni:

Defne Tokay

Eğitim Danışmanı:

Tülin Büyükalkan

Tasarım:

Çağla Turgul

Dizgi:

Hüseyin Vatan

Baskı:

Acar Basım ve Cilt San. Tic. A.Ş.

Orijinal Eser: © Cambridge University Press
Türkçe Çeviri: © SEV Matbaacılık ve Yayıncılık
Eğitim Ticaret A.Ş. 2009

Telif yasası gereği bu kitabın tüm Türkçe yayın hakları SEV Matbaacılık ve Yayıncılık Eğitim Ticaret A.Ş.'ne aittir. Tanıtım yazıları dışında, yayıncının izni olmaksızın hiçbir biçimde kullanılamaz ve çoğaltılamaz.

SEV Matbaacılık ve Yayıncılık Eğitim Ticaret A.Ş.
Mahir İz Cad., No.17, B Blok, Kat 2, 34662,
Altunizade, Üsküdar, İstanbul
Telefon: + 90 216 474 23 43
Faks: + 90 216 474 23 45
www.redhouse.com.tr

Kütüphane Bilgi Kartı (CIP)
Sternberg, R.J., Düşünme Stilleri
İstanbul, SEV-YAY 2009, 173 sayfa

ISBN: 978-605-4119-00-4

Bana düşünme stilleri hakkında herkesten daha yararlı şeyler öğreten ve benim de kendilerine bazı yararlı şeyler öğretmiş olmayı umduğum çocuklarım Seth ve Sara'ya ithaf edilmiştir.

Düşünme Stilleri

Önsöz	7
Bölüm 1: Düşünme Stillerinin Doğası	9
1. Düşünme Stilleri Nedir ve Neden Gereklidir?	11
2. Düşünme Stillerinin İşlevleri	33
3. Düşünme Stillerinin Biçimleri	49
4. Düşünme Stillerinin Düzeyleri, Kapsamı ve Eğilimleri	63
Bölüm 2. Düşünme Stillerinin İlkeleri ve Gelişimi	79
5. Düşünme Stillerinin İlkeleri	81
6. Düşünme Stillerinin Gelişimi	99
Bölüm 3. Okulda, Araştırma ve Kuramlarda Düşünme Stilleri	113
7. Sınıfta Düşünme Stilleri	115
8. Stillere İlgili Kuram ve Araştırmaların Kısa Bir Özeti	132
9. Neden Zihinsel Özyönetim Kuramı?	145
Notlar	157
Dizin	165
Yazar Hakkında	173

Önsöz

Beş okula gittim ve beşinden de diploma aldım: Tuscan İlkokulu, Maplewood Ortaokulu, Columbia Lisesi, Yale Üniversitesi ve Stanford Üniversitesi. Her yeni okulda bir öncekinden daha başarılı oldum – bazen biraz daha başarılı, bazen çok daha başarılı ama hep daha başarılı. Aynı zamanda başkalarının, kendi okul yaşamlarında ilerlerken, gittikleri her yeni okulda biraz daha başarısız olduklarını gözlemledim. Bizler olağandışı değildik: Bazı öğrenciler geçtikleri her yeni okulda daha başarısız, bazılarıysa her seferinde biraz daha başarılı, diğerleriyse her okulda eşit derecede başarılı olurlar. Bu rastlantı eseri midir? Hayır. Öğrenciler her yeni okulda biraz daha fazla (veya az) mı gayret gösterir? Hayır. Öyleyse sebep nedir? İçinde bulunduğumuz toplumda, insanın aklına gelen ilk açıklama, bunun büyük olasılıkla yeteneklerle ilgisi olduğudur. Bizler eğitim sistemini kocaman geniş bir huni gibi görürüz; ama bu özel bir hunidir çünkü içinde bir dizi filtre vardır ve bu filtreler, birbirini izleyen her aşamada, biraz daha az sayıda kişinin sonraki aşamaya geçmesine izin verir. Her biri bir okulu temsil eden bu filtrelerin dokusunun sıklığı birbirinden farklıdır. Yüksek düzeyde seçici olan okullar yalnızca en iyi öğrencileri geçiren çok sık dokunmuş, ince filtrelerdir; biraz daha az seçici okullar yine seçilmiş öğrencileri geçiren orta sıklıkta dokunmuş filtrelerdir; daha da az seçici olan okullar ise daha yeteneksiz öğrencileri de geçiren kaba eleklerdir. Yetenekler, sözünü ettiğim olguyu açıklamaz. Filtreli huni örneğine göre, huni daraldıkça veya filtrenin dokusu sıklaştıkça, neredeyse tüm öğrencilerin eğitim yaşamlarının bir sonraki aşamasında, bir öncekine göre biraz daha başarısız olmalarını beklememiz gerekirdi. Oysa bu tür bir açıklama, huni giderek daraldıkça veya filtrenin dokusu giderek sıklaştıkça artan bir başarıyı açıklayamaz. Ama gerçekte birçok öğrenci giderek daha başarılı olmaktadır.

Bu durumun başka bir açıklaması vardır; o da düşünme stilleriyle, yani sahip olduğumuz yetenekleri nasıl kullanmayı tercih ettiğimizle ilgilidir. Çevre, insanların düşünme stillerine daha uygun veya daha elverişsiz hale geldikçe, insanlar eğitim veya iş yaşamının birbirini izleyen aşamalarında daha başarılı veya daha başarısız olurlar. Bu kitapta, yetenekler ne kadar geniş kapsamlı tanımlanırsa tanımlansın,

düşünme stillerinin de yetenekler kadar, hatta belki daha da önemli olduğunu savunacağım. Dolayısıyla sosyal, duygusal ve uygulamaya yönelik zekâ veya çoklu zekâ kavramları, insanların neler *yapabildiklerini* daha iyi anlayabilmemizi; stil kavramı ise insanların neler *yapmayı tercih ettiklerini*, yani sahip oldukları yeteneklerden nasıl yararlandıklarını daha iyi anlamamızı sağlar. Düşünme stili profiliniz çevrenize uyuyorsa başarılı olursunuz. Uymuyorsa sıkıntı çekersiniz. Eğitimin farklı düzeylerinde ve farklı derslerde farklı stiller ödüllendirilir. Bu yüzden, okul yaşamında (veya işinizde, hatta ilişkilerinizde) ilerledikçe, stil profilinizin çevrenin beklentilerine ve çevrenin sizi değerlendirme şekline ne kadar uyduğuna bağlı olarak, daha başarılı veya başarısız hale gelebilirsiniz. Keza, farklı meslekler ve mesleki derecelerde, farklı stiller farklı yollarla ödüllendirir. Bu kitabın konusu, stiller ve stillerin farklı çevrelere uygunluğudur.

Elinizdeki kitap üç ana kısma ayrılmıştır. Birinci kısım ileri sürülen stil kuramını ele alıyor ve 13 önemli düşünme stilini tanımlıyor. İkinci kısım, düşünme stillerinin başlıca ilkelerini sunuyor ve bunların insanlarda nasıl ortaya çıkıp geliştiğini açıklıyor. Üçüncü kısım ise sınıfta düşünme ve öğrenme stillerini, alternatif kuramları ve ileri sürülen kuramın bence avantajlı olan yönlerini ele alıyor.

Bu kitabın hazırlanmasına birçok kişinin çok değerli katkıları oldu. Stiller konusunda işbirliği yaptığım ilk kişi olan Marie Martin, *Düşünme Stilleri Envanteri*'nin ilk versiyonunu geliştirirken benimle birlikte çalıştı. Richard Wagner envanteri mükemmelleştirmeme yardım etti ve bu iş için gereken normatif verilerin bazılarını topladı. Kitabın tüm bölümlerinde stilleri açıklar ve okurlara kendilerini değerlendirme de kullanabilecekleri araçları sunarken, büyük ölçüde bu geliştirilmiş envantere yararlandım. Elena Grigorenko mevcut ölçümleri daha da geliştirdi ve yeni ölçümler oluşturdu. Ayrıca bu kitapta sözü edilen araştırmalardan birkaçında bizimle birlikte çalıştı. Kendisi 8. bölümde esas alınan araştırmayı kaleme alan kişilerden biridir. Yale'de ders verdiğim yıllarda danışmanlık yaptığım lisans ve lisansüstü öğrencilerim ve bu kitabı adanmış olduğum kendi çocuklarım, stilleri anlamama yardımcı oldular. Bana verdiği sonsuz destek için eşim Alejandra Campos'a ve bu projenin tüm aşamalarında beni destekleyen Cambridge'deki editörüm Julia Hough'ya minnettarım. Sai Durvasula da metni basıma hazırlamama yardımcı oldu.

Bu kitabın hazırlanması ABD Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi'nin R206R50001 numaralı ödeneği ile desteklenmiştir. Ancak bu kitapta yer alan ifadeler, ABD Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi'nin veya ABD hükümetinin görüşlerini yansıtmayabilir.